

Léptörvény

Megjegyzés Bánk bán kritikájához
h. N.

Kedves Méri elvtárs,

Fekete elvtárs cikkét egészben véve megfelelőnek tartom, különösen miután azokban a kérdésekben, ahol Katonával szemben olyan követeléseket támasztott, amelyek abban a korban még teljesíthetetlenek voltak, kijavította. Ennek a felfogásnak véleményem szerint csak egy nyoma maradt még meg, amikor a 8. hasábon a darab mai hatását kizárólag avval magyarázza, hogy Tiborc alakját Katona hogyan rajzolta meg. Ez kétségtelenül fontos eleme a mai hatásnak, de nem egyedüli. Bánk, Petur sőt Melinda alakjai igen fontos szerepet játszanak a mai hatásban, hiszen történelmi örökségünkhöz nemcsak a Dózsák alakjai tartoznak, hanem a Bocskaiak és Rákócziak alakjai is. Ezt a művészi oldalát és aktualitását a darabnak itt is helyes volna néhány mondatban kiemelni.

Csak mellesleg jegyzem meg és nem tartom okvetlenül szükségesnek, hogy a kritikába belekerüljön: a Bánk bán magánbosszújának és az idegenek elleni harcnak merev kettőssége szintén a polgári magyarázatok helytelen hagyományához tartozik. A Bánk Melinda eset semmiképpen sem hozható párhuzamba Othelloval. Ellenben szerves része az abszolutizmus elleni osztályharcnak, amelyben igen nagy szerepet játszott, hogy az uralkodó osztályok a maguk kiváltságos helyzetét és hatalmát a szerelmi élet terén is kihasználták. Még ha oly művekre hivatkozom mint a "Figaro lakodalma", "Ármány és szerelem" és főleg "Emilia Galotti", ahol szintén abszolutizmus és nemesség ilyen konfliktusáról van szó. Katonánál pedig a Melinda becsülete elleni intrika a legszorosabban össze van fűzve azzal az elnyomatással és kizsákmányolással, amely az idegen dinasztia részéről történik, ami ellen a nemzeti harc függetlenségünkért folyik. A két motívum természetesen nem azonos, de különbségükben sem állnak oly távol egymástól, mint ahogy azt a polgári irodalomtörténet beállítani szokta.

Elvtársi üdvözlettel

Lukács György

Budapest, 1951 június 7.

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.